

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ
SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Senatul a examinat rezultatele activității AAP pentru anul 2021

Senatul Academiei de Administrare Publică a examinat în ședința din 28 februarie curent unele totaluri ale activităților desfășurate pe parcursul anului 2021. Ședința a fost prezidată de președintele Senatului prof. univ., dr. hab. Oleg BALAN, rectorul AAP.

Potrivit agendei de lucru, au fost prezentate rapoarte privind activitatea organizațional-metodică

și de instruire la programele de master, realizată în semestrul I al anului de studii 2021-2022 (raportor conf. univ., dr. Ion DULSCHII, decan Departament studii superioare de master), realizarea procesului de dezvoltare profesională în anul 2021 (raportor Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională).

Conf. univ., dr. Vitalie CAZACU, director Departament știință și doctorat, a prezentat raportul privind realizarea planului de activitate științifică în anul 2021. În context, Senatul a aprobat planul de activitate științifică a Academiei pentru anul 2022, precum și direcțiile principale de cercetare ale AAP, planul editorial.

O altă hotărâre importantă se referă la strategia de internaționalizare a Academiei de Administrare Publică (raportor Dinu MANOLE, șef Direcție cooperare internațională și dezvoltare).

Senatul a aprobat, de asemenea, bugetul AAP pentru anul 2022.

Sergiu VLĂDICĂ

Mesaj de felicitare cu prilejul Zilei Internaționale a Femeii

Cu ocazia Zilei de 8 Martie, simbol al frumuseții și eleganței în primăvară, transmitem domnișoarelor și doamnelor din cadrul Academiei de Administrare Publică sincere felicitări și urări de bine, liniște și pace, sănătate și prosperitate Dumneavoastră și celor apropiați.

Înalte considerațiuni pentru munca Dumneavoastră asiduă privind asigurarea normalității procesului de studii și cercetare, promovarea științei administrative.

Este de neprețuit atmosfera de sinceritate, încredere și responsabilitate profesională care se impune în colectiv prin efortul Dumneavoastră. Un zâmbet, o vorbă cu spirit, însăși prezența Dumneavoastră înseamnă uneori mai mult decât o lungă lecție de politețe, imprimă esență și grație întregii noastre activități. Vă dorim, chiar și în aceste vremuri nu tocmai ușoare pentru noi toți, să Vă păstrați feminitatea, să Vă realizați plinul menirea ce o aveți pe acest pământ!

Adresăm, de asemenea, calde felicitări și femeilor din autoritățile

publice centrale și locale, multe dintre care sunt absolvente ale Academiei noastre, exprimând recunoștință pentru devotament și contribuție la dezvoltarea comunităților.

**Senatul, Rectoratul,
Asociația sindicală a
Academiei de Administrare Publică**

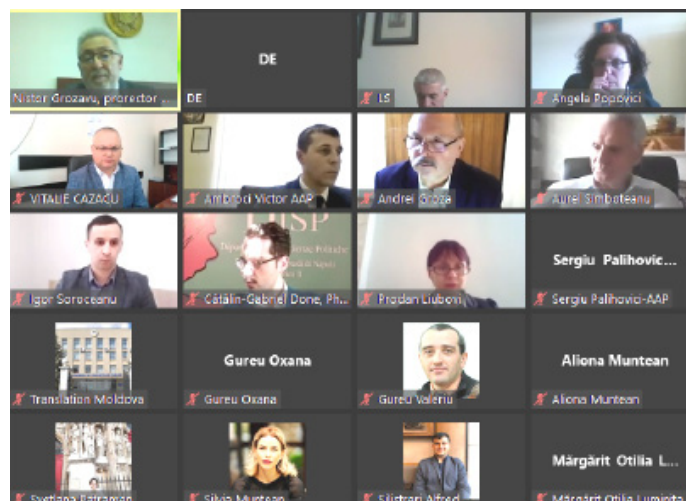
Tinerii cercetători de la Academia de Administrare Publică manifestă solidaritate științifică internațională

Tinerii cercetători ai Academiei de Administrare Publică (AAP) din Chișinău au desfășurat, pe 25 februarie, în regim online, Conferința științifico-practică internațională cu genericul „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”.

Ajuns la cea de-a 8-a ediție, acest for științific a întrunit tinere cadre didactice, studenți-masteranzi și doctoranzi din cadrul AAP, de la alte instituții de învățământ superior din Republica Moldova, dar și din Ucraina, România, Cehia, Israel, Kazahstan și Federația Rusă.

În cuvântul de salut conf. univ., dr. Nistor GROZAVU, prorector al Academiei de Administrare Publică, a subliniat faptul că în calitate sa de centru național de pregătire a cadrelor în domeniul administrației publice și dezvoltare profesională a funcționarilor publici, Academia de Administrare Publică desfășoară o amplă activitate științifică în domeniu, antrenând

în acest proces studenții-masteranzi și doctoranzii, inclusiv de la alte instituții de învățământ superior.

Andrii MAIEV, doctor în administrație publică, lector superior la Departamentul de limbi ucraineană și străine al Universității Agrare de Stat din Odessa, care a participat la majoritatea edițiilor anterioare, a dorit succes forului științific de la Chișinău.

Ana VARZARI, auditor principal la Cancelaria de Stat, doctor în științe ad-

ministrative, care a absolvit Școala doctorală și a susținut teza de doctor la AAP, a menționat că „Aca-

demia de Administrare Publică a contribuit semnificativ la dezvoltarea științei administrației, devenind un laborator științific în cadrul căreia cercetările sunt axate pe problemele cu care se confruntă administrația publică și identificarea celor mai optime soluții de remediere a acestora”.

Tinerii cercetători în domeniul administrației

publice au manifestat un interes sporit față de relațiile în ședința plenară moderată de conf. univ., dr. Angela POPOVICI, șef Catedră științe administrative AAP - privind planificarea urbană și teritorială în Republica Moldova (Nistor GROZAVU), managementul public în domeniul sistemului de securitate (Cătălin-Gabriel DONE, doctorand la Universitatea din Napoli “Federico II”, Italia), incluziunea persoanelor cu dizabilități – un imperativ al politicilor sociale (Vasile CUȘCĂ, doctorand AAP, Secretar de stat la Ministerul Muncii și Protecției Sociale).

În cadrul a 2 ateliere de lucru tinerii savanți au abordat teme referitor la problemele actuale, instituțiile și mecanismele în reformarea administrației publice, managementul funcției publice, perspectivele dezvoltării administrației publice, în ansamblu, și a administrației publice locale, în particular.

Sergiu CONDREA

După încheierea forului științific am solicitat opinii ale participanților la conferință

Alfred SILISTRARI, doctorand AAP:

- În opinia mea, astfel de evenimente științifice reprezintă pilonul tuturor studenților care își doresc să înceapă cu o seriozitate sporită și încrezută în sine, activitatea științifică. Aceasta va avea drept rezultat valorificarea potențialului academic și va spori gradul de unificare și implicare a cercetătorilor în procesele de modernizare și dezvoltare a administrației publice. În acest context, aceste manifestări științifice sunt binevenite pentru determinarea și acceptarea problemelor existente în domeniul aferent administrației publice, precum și pentru identificarea și prezentarea unor noi viziuni și recomandări pentru îmbunătățirea proceselor și a sistemelor din domeniu.

Totodată, astfel de conferințe sunt importante nu doar pe aspectele teoretico-conceptuale, dar și pe experiențele practice exprimate, prin schimb de opinii și dezbateri asupra subiectelor abordate de către participanți. Din acest considerent, putem să accentuăm locul și rolul primordial al mediului academic în dezvoltarea relațiilor de cooperare cu autoritățile administrației publice pentru perfectarea și rezolvarea comună a problemelor existente în domeniul administrației publice, ținând cont de continuitatea activității și necesitatea corespunderii exigențelor și realităților sociale. Mă bucur că am avut ocazia de a fi participant la această conferință și îndemn toți tinerii cercetători să nu se oprească aici ci să tindă spre a deveni și mai buni specialiști în domeniile lor.

Denis COȚOFAN, doctorand AAP:

- În ultimul timp, am elaborat și am prezentat 2 articole științifice la Conferințele științifico-practice internaționale ale tinerilor cercetători și anume: la ediția a VII-a - articolul cu genericul Repere istoriografice cu privire la protecția socială, la actuala ediție, a VIII-a - Politicile guvernamentale ale Republicii Moldova privind asistența socială.

În opinia mea, existența unei platforme dedicate tinerilor cercetători prin intermediul căreia doctoranzii și masteranzii își pot expune viziunile asupra domeniilor cercetate, precum având și o interacțiune directă prin runda de întrebări și răspunsuri asupra problemelor abordate în articolele publicate, indispensabile prezintă un interes sporit pentru tinerii cercetători.

Prin urmare, informația obținută în cadrul conferințelor tinerilor cercetători va servi ca puncte de reper la cercetarea efectuată de către doctoranzii și masteranzii, care ca rezultat se va finaliza cu o lucrare amplă care va conține diferite opinii și viziune asupra unei probleme cercetate.

A fost instituit Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală

Proiectul legii privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR).

În rezultatul reformei administrației publice centrale, realizate în perioada august - septembrie 2021, odată cu instituirea unui nou Guvern al Republicii Moldova, a fost creat, prin reorganizare, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, instituție care a preluat responsabilitatea gestionării proiectelor investiționale. Astfel, în rezultatul analizei portofoliului de proiecte, implementat prin intermediul celor cinci Fonduri naționale existente (Fondul Ecologic Național, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, Fondul Rutier, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Fondul de Eficiență Energetică) s-a constatat că tipologia proiectelor implementate este aproape similară, fiind necesară realizarea unei reorganizări a proceselor investiționale, asigurând, astfel, realizarea următoarelor obiective:

- raționalizarea structurii administrației publice centrale;

- asigurarea unui management centralizat al proiectelor investiționale și a sinergizării intervențiilor de dezvoltare a teritoriului țării;

- crearea unui mecanism instituțional unic pentru alocarea resurselor financiare pentru proiectele din domenii similare;

- evitarea dublării funcțiilor administrației publice centrale în gestionarea proiectelor investiționale în domeniul similar.

Domeniile finanțate din sursele celor 4 fonduri sunt (excepție Fondul Rutier, care are destinație eshaustivă):

a. Apeducte și sisteme de canalizare;

b. Eficiența energetică a clădirilor, iluminatul stradal și proiecte-pilot de utilizare a energiei regenerabile;

c. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri;

d. Drumuri locale și regionale;

e. Construcția infrastructurii locale sociale și de agrement;

f. Proiecte menite să consolideze capacitățile operatorilor de servicii municipale/comunale, prin procurarea de echipamente, utilaje și mașini specializate.

Prin urmare, desi proiectele implementate din sursele Fondurilor naționale

sunt similare, acestea sunt gestionate de diverse autorități publice centrale, fiind constatată lipsa unei sinergii a intervențiilor la nivel regional și local și imposibilitatea asigurării unui proces unic de monitorizare a investițiilor prin delimitarea clară a domeniilor ce urmează a fi finanțate din sursele fondurilor naționale.

Adoptarea proiectului de lege este impusă și de realizarea prevederilor Planului de Acțiuni ale Guvernului pentru anii 2020-2021, ce se referă la finanțarea dezvoltării infrastructurii locale, instituționalizarea acestui fond ca o primă premisă în acest sens. Adoptarea proiectului de lege privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală a fost inițiată de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și este condiționată de necesitatea realizării prevederilor Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) și a celei de a doua dimensiuni a calității vieții, expuse în proiectul Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030: „Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilități publice și condiții de locuit”.

Prin realizarea reformelor, vizând gestionarea resurselor financiare alocate dezvoltării infrastructurii naționale, se va contribui direct la atingerea următoarelor Obiective de Dezvoltare Durabilă:

ODD 1 „Eliminarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni” - acțiunile propuse vor conduce la creșterea nivelului de trai prin asigurarea accesului populației la infrastructură și servicii publice de calitate;

ODD 6 „Apă curată și igienă” - acțiunile propuse vin să asigure populația țării cu acces la surse de apă potabilă de calitate, contribuind, astfel, la reducerea bolilor cauzate de lipsa apei de calitate, inclusiv prin asigurarea accesului la surse de sanitație, fapt care va reduce gradul de poluare a apelor și solurilor;

ODD 7 „Asigurarea pentru toți a accesului la energia accesibilă, fiabilă, durabilă și modernă” - prin realizarea investițiilor în utilizarea energiei regenerabile;

ODD 9 „Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării inclusive și durabile și promovarea inovării” - acțiunile propuse vor contribui la dezvoltarea infrastructurii de afaceri și a centrelor regionale de inovare, constituite în comun cu mediul academic existent;

ODD 11 „Asigurarea integrării oraselor și așezărilor umane în condiții de siguranță, reziliență și durabilitate”.

Prevederile actului normativ introduc un șir de prevederi privind instituirea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, sursele de formare a acestuia, principiile de gestionare a resurselor financiare alocate în Fondul Național, modul de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală.

(Continuare în pag. 4)

(Sfârșit. Încep. în pag. 3)

Subsecvent, sunt reglementate atribuțiile Guvernului în procesul formare și utilizare a Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, atribuțiile Consiliului Național, ale autorității de elaborare a politicilor de dezvoltare regională și locală, precum și ale entității responsabile de implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală.

Astfel, pentru a asigura o ierarhizare a proceselor și, în același timp, pentru a asigura un cadru unic de planificare a intervențiilor la nivel regional și local, se propune constituirea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Fondul va deveni sursa de finanțare a proiectelor investiționale din domeniul alimentare cu apă și canalizare finanțate anterior din sursele Fondului ecologic național, proiectele investiționale finanțate anterior din sursele Fondului pentru eficiență energetică și proiectele investiționale din domeniul dezvoltării rurale (în special proiecte de alimentare cu apă și canalizare și infrastructură locală) finanțate anterior din sursele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. Pentru a asigura delimitarea clară a domeniilor și măsurilor finanțate, MIDR a desfășurat consultări cu instituțiile responsabile pentru gestionarea fondurilor menționate mai sus, pentru a fi evitată dublarea surselor de finanțare pentru aceleași domenii.

De asemenea, se propune unificarea procedurilor de aprobare a finanțării proiectelor din domeniile menționate mai sus, prin constituirea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, în baza actualului Consiliu Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, în

componența acestuia fiind incluși și reprezentanți ai autorităților publice locale de nivelul I. Competențele Consiliului Național și regulamentul de activitate al acestuia vor fi aprobate prin hotărâre de Guvern.

Atribuțiile Consiliului Național vor fi delimitate ulterior în atribuții aferente domeniului dezvoltării regionale și, separat, atribuții de aprobare a deciziilor de finanțare a proiectelor de dezvoltare locală.

Această delimitare este importantă pentru a sinergiza eforturile de finanțare a proiectelor investiționale în unele domenii și asigurarea unui cadru instituțional unic, considerând inclusiv impactul și imperiozitatea delimitării politicii de dezvoltare regională de intervențiile investiționale aprobate la nivel local.

Astfel, deși va exista o singură sursă de finanțare, Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală, resursele acestuia, aprobate anual prin legea bugetului de stat, vor fi distribuite prin decizia Consiliului național, pentru implementarea a două planuri anuale de finanțare:

- Planul anual de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională, care va include proiecte de dezvoltare selectate și aprobate conform unei hotărâri de Guvern;

- Planul anual de finanțare a proiectelor de dezvoltare locală, care va include proiecte de dezvoltare locală și aprobate conform unei hotărâri de Guvern.

În prezent, din Fondul național de dezvoltare regională sunt în proces de implementare 12 proiecte cu un cost total de 437,2 milioane de lei;

Din mijloacele Fondului ecologic național se implementează 241 de proiecte în domeniul alimentării cu apă și sanitație, ale căror valoare totală constituie 2,95 mlrd lei, dintre care contribuția FEN este de

1,14 mlrd lei, iar suma restantă este de 693 mln lei.

Din Fondul pentru eficiență energetică - la moment se implementează 59 de proiecte cu un cost total de implementare de 192 mln lei, dintre care contribuția FEE este de 73 mln lei, iar valoarea ce urmează a fi debursată este de 47,9 mln lei.

Din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural - la moment se implementează 169 proiecte de dezvoltare rurală, cu un cost total de implementare de 233,3 mln lei, contribuția Fondului fiind de 187,5 mln lei, dintre care spre achitare au rămas 98 mln lei.

În cazul Fondului ecologic național și a Fondului pentru eficiență energetică, majoritatea proiectelor aprobate spre finanțare sunt inițiate în perioada anilor 2013-2016. Reieșind din normativele naționale în domeniul construcțiilor și, în special, a Hotărârii Guvernului nr. 1129/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ajustarea periodică a valorii contractelor de achiziții publice cu executare continuă, încheiate pe un termen mai mare de un an, operatorii economici sunt în drept să solicite actualizarea devizelor de cheltuieli, generind, astfel, costuri suplimentare pentru implementarea proiectelor. Prin urmare, lipsa eficienței și a unui cadru operațional eficient, privind monitorizarea implementării proiectelor, creează premise de creștere a costurilor de implementare.

Mai mult, necesitatea ajustării cadrului operațional de implementare a proiectelor investiționale și consolidarea capacității instituțiilor naționale este una imperioasă și va contribui direct la eficientizarea implementării proiectelor investiționale, evitând riscuri de creștere a costurilor de implementare, precum și va asigura acce-

sul populației la infrastructura construită în termeni rezonabili, conform termenilor de timp agreeți la selectarea proiectelor.

Prevederile prezentului act normativ stabilesc necesitatea realizării unui șir de modificări ale actelor normative subsidiare, care vor reglementa modul de finanțare a proiectelor investiționale, în acest scop, fiind necesară adoptarea ulterioară a unor acte normative aferente acțiunilor privind asigurarea proceselor de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală. În acest scop, proiectul dispune că, Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

- va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

- va elabora actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

În procesul de elaborare a proiectului de act normativ au fost respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 1001/2017 cu privire la actele normative și Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului.

Potrivit documentului, mijloacele de finanțare ale Fondului Național provin din sursele anuale de la bugetul de stat, sursele de asistență externă și alte surse permise de cadrul normativ.

Pentru anul 2022, mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală se estimează a fi de cca 800 milioane de lei, dintre care aproximativ 500 milioane de lei vor fi destinate proiectelor de dezvoltare locală.

Lilia DABIJA,
Secretar general al
Ministerului Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale

Pe 17 februarie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în lectură a II-a proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, nr. 311/2020, ce reglementează funcția publică și statutul funcționarului public.

Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative a derivat din necesitatea executării acțiunii 1.42.1 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 636/2019, care prevede „Revizuirea cadrului normativ ce reglementează funcția publică și statutul funcționarului public în scopul asigurării gestionării eficiente a resurselor umane din autoritățile publice” și a fost aprobat de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea Guvernului nr. 491/2020 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative.

În Proiectul de lege au fost prevăzute intervenții în mai multe acte normative cu menirea de a îmbunătăți managementul personalului din autoritățile publice și, în special, a funcției publice și al funcționarilor publici, precum:

Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;

Legea nr. 80/2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică;

Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;

Legea nr. 136/2016 privind statutul municipiului Chișinău.

Astfel, proiectul de lege a prevăzut o serie de modificări și completări la actele normative menționate, în special la Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, privind:

- concretizarea competențelor Cancelariei de Stat în domeniul managementului resurselor umane în administrația publică;

Politica de stat privind gestionarea eficientă a resurselor umane din autoritățile publice

- modificarea la art. 27, alin. (1), lit. b) a condiției de candidare la o funcție publică, cunoașterea limbii române;

- excluderea prevederilor ce se referă la „carnetul de muncă”. În acest sens, relevăm că prin Legea nr. 123/2017 din legislația mun-

cii au fost excluse prevederile referitoare la ținerea carnetelor de muncă de către angajatori. Din aceste considerente, prin proiect se propun modificări la art. 33 alin. (8); art. 40 alin. (5); art. 42 alin. (3); art. 51 alin. (4), prin excluderea prevederilor ce vizează înregistrarea în carnetul de muncă a gradului de calificare, stimulărilor, indemnizația unică pentru fiecare an complet de vechime în serviciul public, consemnarea suspendării raporturilor de serviciu. Astfel, se propune ca aceste informații să fie înscrise în registrul funcțiilor publice și al funcționarilor publici.

- completarea la art. 19, cu prevederi ce vizează munca la distanță și munca la domiciliu (ajustarea la completările operate în Codul Muncii);

- completarea art. 25 cu prevederi care clarifică cazurile în care funcționarul public poate fi consilier în unitățile administrativ-teritoriale;

- concretizarea aspectelor ce țin de procedura de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici de conducere și de execuție din cadrul autorităților administrației publice locale (modificarea art. 36);

- completarea prevederilor art. 37 cu obligarea

autorităților publice de a asigura fiecărui funcționar public de conducere de nivel superior și funcționar public de conducere un curs de inițiere pentru dezvoltarea competențelor manageriale cu o durată de, cel puțin, 40 de ore;

- modificarea art. 42 prin excluderea posibilității funcționarilor publici de a fi numiți în funcție după împlinirea vârstei de 68 de ani. Precum și concretizarea aspectelor ce țin de achitarea indemnizației de șomer și eliberare din funcție pentru funcționarii publici, art. 42, alin. (6);

- completarea prevederilor legii (art. 421) cu aspecte ce țin de securitatea și sănătatea în muncă a salariaților. Amendamentul a fost introdus din considerentul respectării de către conducătorul autorității publice de a asigura respectarea cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă pentru lucrul la monitor. Relevăm că, necesitatea acestor intervenții sunt determinate de asigurarea condițiilor minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor, stabilite prin Hotărârea de Guvern nr. 819/2016 și legislația europeană;

- abrogarea art. 541 (detașarea din autoritate publică în instituție publică) autoritatea publică acționează în scopul realizării unui interes public, iar instituțiile publice sunt create întru realizarea unor funcții de administrare a statului. Având în vedere statutul diferit al funcției/postului se exclud prevederile care permit posibilitatea

detașării funcționarilor publici din cadrul autorităților publice în cadrul instituțiilor publice;

- modificarea prevederilor art. 63, alin. (4), propunerea de amendament intervine întru abordare balansată a garanției sociale a funcționarilor publici și interesele autorității publice și abordarea nediscriminatorie a funcționarilor de conducere vs funcționari de execuție ca garanție a menținerii raporturilor de muncă;

- modificări în scopul recordării prevederilor Legii nr. 158/2008 la prevederile cadrului normativ în vigoare (Codul Muncii) pe aspecte ce țin de utilizarea unei terminologii constante, concediului suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului, concediului pentru îngrijirea unui membru bolnav al familiei.

La Legea nr. 80/2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică se prevede completarea cu prevederi care țin de limitarea acordării indemnizației unice în caz de eliberare din funcție cu condiția activării, cel puțin, un an în funcția respectivă.

La Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și Legea nr. 136/2016 privind statutul municipiului Chișinău s-au operat modificări în contextul asigurării utilizării unei terminologii constante și corecte ce țin de domeniul politicii de personal.

Urmare a adoptării de către Parlament a proiectului de lege respectiv, în vederea implementării acestuia, vor fi operate modificări ale cadrului normativ subsidiar, aferent funcției publice și statutului funcționarului public.

Diana BÎRSA,
consultant principal
al DMFPRU,
Cancelaria de Stat

Comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici în anul 2022

În temeiul art. 37 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230-232, art. 840), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici în anul 2022 (se anexează).
2. Academia de Administrare Publică va asigura:
 - 1) în coordonare cu Cancelaria de Stat:
 - a) elaborarea, aprobarea și distribuirea Planului de realizare a comenzii de stat autorităților publice;
 - b) elaborarea și aprobarea programelor de instruire în corespundere cu necesitățile practice, prevederile cadrului normativ și relevanța tematicilor pentru dezvoltarea profesională a funcționarilor publici;
 - 2) organizarea activităților de logistică didactică și tehnică conexe Planului de realizare a comenzii de stat;
 - 3) prezentarea, până la 31 ianuarie a anului următor, Cancelariei de Stat a raportului privind realizarea activităților de instruire planificate.
3. Autoritățile publice vor asigura:
 - 1) delegarea funcționarilor publici pentru participare la cursurile de instruire;
 - 2) participarea specialiștilor la elaborarea și realizarea programelor de instruire în calitate de formatori, ca urmare a solicitării Academiei de Administrare Publică.
4. Cheltuielile legate de realizarea comenzii de stat vor fi acoperite în limitele mijloacelor financiare alocate în acest scop Academiei de Administrare Publică.
5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru Natalia GAVRILIȚA,

Ministrul finanțelor Dumitru Budianschi

Contrasemnează:

Nr. crt.	Denumirea și conținutul de bază al programului de instruire (subiectele principale)	Total pers./grupuri/zile	Categorie și numărul funcționarilor publici			
			autoritățile administrației publice centrale		autoritățile administrației publice locale	
			categorie	nr. de pers./grupuri	categorie	nr. de pers./grupuri
1	Management și leadership Concept de management și manager. Activități și funcții manageriale. Instrumente manageriale eficiente de planificare, organizare, coordonare, monitorizare și evaluare a activității. Comunicarea managerială și managementul conflictelor. Formarea și managementul echipelor performante. Personalitatea și comportamentul managerului performant. Leadership și stiluri de conducere. Autoevaluarea competențelor manageriale. Planul individual de dezvoltare managerială (Curs de dezvoltare managerială, 5 zile/40 de ore)	100/4/20	Funcționari publici de conducere cu o experiență managerială de până la 5 ani/șefii oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat	75/3	Funcționari publici de conducere din autoritățile publice locale de nivelul al doilea cu o experiență managerială de până la 5 ani	25/1
2	Integrarea profesională în funcția publică Organizarea și funcționarea administrației publice. Reglementarea activității funcționarului public. Drepturile și obligațiile funcționarului public debutant. Dezvoltarea abilităților de procesare a informației, petițiilor, de elaborare a notelor informative, rapoartelor, proiectelor de decizii, scrisorilor etc. Etică și integritate profesională. Guvernare electronică (Curs de 5 zile/40 de ore)	150/6/30	Funcționari publici debutanți	100/4	Funcționari publici debutanți	50/2
3	Efficientizarea activității profesionale în administrația publică Planificarea activității proprii. Gestionarea eficientă a timpului. Dezvoltarea abilităților de lucru cu documentele: elaborarea notelor informative, rapoartelor, proiectelor de decizii, scrisorilor etc. Dezvoltarea abilităților de comunicare (Curs de 3 zile/24 de ore)	150/6/18	Funcționari publici de execuție	100/4	Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2
4	Elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative Caracterul actului normativ. Categoriile actelor normative. Etapele elaborării proiectului de act normativ. Analiza de impact în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative. Sistemul informațional e-Legislație. Inițierea elaborării proiectelor actelor normative. Întocmirea proiectului de act normativ. Structura și conținutul actului normativ. Avizarea, consultarea publică și efectuarea expertizei. Definitivarea proiectului de act normativ. Intrarea în vigoare și înregistrarea actelor normative. Procedeele tehnice aplicabile actelor normative (Curs de 3 zile/24 de ore)	50/2/6	Funcționari publici de conducere/ execuție cu atribuții și responsabilități în elaborarea actelor normative	50/2		

5	Elaborarea politicilor publice Considerații generale privind politicile publice. Fundamente în politicile publice. Evoluția politicilor publice în Republica Moldova. Documentele de planificare și de politici publice. Ciclul documentelor de planificare și al documentelor de politici publice. Inițierea elaborării documentelor de politici publice. Etapele elaborării și aprobării documentelor de politici publice. Mecanismul de integrare a Strategiei naționale de dezvoltare în documentele de planificare și de politici publice. Integrarea principiului de a nu lăsa pe nimeni în urmă și a dimensiunii de gen în procesul de elaborare a politicilor. Monitorizare și evaluare. Tipuri de indicatori (Curs de 4 zile/32 de ore)	50/2/8	Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2		
6	Monitorizarea și evaluarea politicilor publice Considerații generale privind monitorizarea și evaluarea politicilor publice. Sistemul de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate. Indicatori de monitorizare și evaluare a politicilor publice. Monitorizarea politicilor publice ca proces și relevanță. Etapele de bază ale procesului de evaluare a politicilor publice. Criterii de evaluare: relevanță, coerență, eficacitate, eficiență, impactul, sustenabilitatea. Metode analitice utilizate în evaluare (Curs de 4 zile/32 de ore)	50/2/8	Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2		
7	Analiza impactului de reglementare. Analiza de impact Analiza impactului de reglementare: prevederi legale. Principiile reformei cadrului de reglementare. Analiza problemei supuse reglementării. Identificarea opțiunilor de reglementare. Criterii de decizie și metode analitice. Consultarea părților interesate. Asigurarea conformării. Procesul de monitorizare și evaluare (Curs de 3 zile/24 de ore)	50/2/6	Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2		
8	Planificarea strategică și operațională în administrația publică locală Cadrul național de planificare strategică și operațională: viziune, proces, instrumente. Bugetare participativă. Cerințe față de documentele de planificare strategică (Curs de 3 zile/24 de ore)	50/2/6			Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2
9	Managementul și elaborarea proiectelor Inițiere în managementul ciclului de proiect. Parteneri de dezvoltare și asistență externă. Stabilirea obiectivelor proiectului. Strategii de intervenție. Cadrul logic al proiectului. Planificarea activităților proiectului. Bugetul proiectului. Lansarea și implementarea proiectului. Monitorizarea, evaluarea și raportarea (Curs de 4 zile/32 de ore)	50/2/8			Funcționari publici de conducere/ execuție	50/2
10	Sistemul de control intern managerial în sectorul public Implementarea și organizarea sistemului de control intern managerial în cadrul entității. Managementul performanțelor și al riscurilor. Integrarea managementului riscurilor în planificarea operațională. Documentarea proceselor (Curs de 2 zile/16 ore)	100/4/8	Funcționari publici de conducere	50/2	Funcționari publici de conducere	50/2
11	Managementul serviciilor publice Organizarea serviciilor publice. Instrumente de prestare eficientă a serviciilor publice. Modernizarea serviciilor publice: e-Servicii. Comunicarea cu beneficiarii serviciilor publice, inclusiv comunicarea cu beneficiarii dificili. Asigurarea protecției datelor cu caracter personal în prestarea serviciilor publice (Curs de 2 zile/16 ore)	100/4/8	Funcționari publici de execuție din subdiviziunile care prestează servicii publice direct cetățenilor	50/2	Funcționari publici de execuție, care prestează servicii publice direct cetățenilor	50/2
12	Ca drul normativ specific organizării și funcționării oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat Sistemul administrației publice: actori, roluri și responsabilități. Cadrul normativ aferent exercitării controlului de legalitate și coordonării serviciilor publice desconcentrate. Managementul resurselor umane. Gestionarea relațiilor funciare și patrimoniale. Protecția datelor cu caracter personal în actele administrative. Gestionarea/utilizarea Registrului de stat al actelor locale. Respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Gestionarea mijloacelor bugetare la nivel local. Competențele autorităților publice locale în gestionarea resurselor de mediu (Curs de 4 zile/32 de ore)	100/2/8	Demnitari și funcționari din cadrul oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat	100/2		
13	Gestionarea eficientă a conflictelor Noțiunea/conceptul de conflict. Tipuri de conflicte. Ciclul și fazele conflictului. Strategii și tehnici de abordare și rezolvare a conflictelor. Tehnici de comunicare asertivă. Conflictul ca sursă de progres – dezvoltarea relațiilor de comunicare instituțională (Curs de 3 zile/24 ore)	100/4/12	Funcționari publici de conducere	73/3	Funcționari publici de conducere	25/1
TOTAL		1100/42/146		750/28		350/14

Rodica AGRICI, primar de Mileștii Mici: „Consider că trebuie de promovat femeile în funcții de conducere, îndeosebi, în serviciul public”

- Care a fost, deci, motivația de a candida la funcția de primar al comunei și ce planuri v-ați pus în această funcție?

- Fiind o persoană comunicativă, dinamică, sociabilă, interesată de o continuă dezvoltare a comunității în care locuiesc de mai mult de 20 ani, am considerat că voi putea aduce schimbarea spre bine în comuna Mileștii Mici, raionul Ialoveni, care include și satul Piatra Albă, și voi putea face față oricărei provocări pentru a asigura cetățenilor un trai mai bun. Mereu am crezut în faptul că prin efort sporit se poate realiza schimbarea la nivel local spre garantarea unui viitor mai prosper și a unei localități dezvoltate. Problemele comunei și dorința de a contribui direct la soluționarea lor m-a motivat de a candida la funcția de primar.

Unul dintre aceste obiective l-a constituit reconstrucția cantinei școlii. Cantina se afla într-o stare avariata, nu funcționa de doi ani, copiii se alimentau într-o sală de clasă. Prin intermediul parteneriatului public-privat, am reușit să reconstruim cantina, am asigurat viitoarei generații condiții favorabile pentru o alimentație sănătoasă.

Repararea drumurilor

Acest crez al său dna Rodica Agrici și l-a format din propria experiență, după cum se desăluie însăși primărița: „Cu studii medicale la colegiul de medicină din Tiraspol și licență la Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, specialitatea „Business și Administrare”, am activat timp de 25 de ani la spitalul raional din Ialoveni în funcția de asistent medical-șef, am câpătat o bună experiență managerială, care mi-a fost utilă ca, împreună cu echipa primăriei, să punem un bun început dezvoltării localităților comunei”.

din localitățile Mileștii Mici și Piatra Albă a constituit un alt obiectiv prioritar care a fost realizat cu succes. Prin atragerea fondurilor de mijloace bănești s-au reparat drumurile din comună, s-a aplicat marcaj și semne de circulație, asigurându-se un trafic rutier organizat.

Un alt obiectiv constituie finalizarea sistemului de canalizare. Această activitate este în curs de realizare, se cercetează profesionist problema canalizării nefinalizate în satul Mileștii Mici și lipsa acesteia în satul Piatra Albă. Totodată, lucrăm la atragerea fondurilor europene și alocațiilor de la bugetul de stat pentru a finaliza sistemul de canalizare.

- Cum priviți D-voastră rolul femeii în funcții de conducere, precum ar fi cel de primar?

- Pot să afirm că, o mare parte dintre femeile contemporane se află în situații în care trebuie să-și organizeze timpul, astfel, încât să poată îndeplini rolurile de soție/mamă și femeie din diverse sfere de conducere. Motivul că familia este mediul primar de apartenență al femeilor, deseori, participarea sau renunțarea la o carieră profesională este influențată de relațiile din cadrul acesteia, de responsabilitățile ce derivă din calitatea de mamă sau soție, timpul liber disponibil pentru socializare, divertisment și întruniri, precum și viziunile pe care le are, în acest sens, partenerul de viață.

Personal, încurajez femeile în funcții de conducere, femeile implicate în

serviciul public. Anume, în funcția de primar este important, mai întâi, acceptarea femeii în acest rol de către colectivul primăriei, ca să se simtă sigură pe acțiunile și deciziile sale, să capete încredere deplină în forțele proprii, să formeze o echipă unită cu principii și scopuri comune.

Consider că trebuie de promovat femeile în funcții de conducere, îndeosebi în serviciul public, pentru că statisticile arată că în statele în care femeile participă în măsură egală la administrarea localităților, de rând cu bărbații, nivelul de trai al cetățenilor e mai ridicat, nivelul corupției e redus și bunăstarea populației e mai înaltă.

- Deja în funcție de primar ați considerat necesare studiile în domeniul administrației publice și ați aplicat la Academia de Administrare Publică.

- În procesul de activitate în calitate de primar al comunei Mileștii Mici am înțeles că este necesară și o pregătire teoretică temeinică în domeniul administrației publice. Este necesar cunoașterea sistemelor administrative și adaptarea acestora la necesitățile societății.

Ascultând recomandările colegilor, care au absolvit Academia de Administrare Publică, am aplicat la studiile de masterat la programa Administrare publică. Sunt extrem de recunoscătoare pentru accesibilitatea disciplinelor predate de profesorii Academiei, de profesionalismul lor înalt, experiența amplă în dome-

niul științelor administrative, de comunicabilitate, de atenție și calitate, de confort psihologic creat la orele audiate pentru studenții-masteranzi.

Cunoștințele, acumulate în primul an de studii la Academie, m-au orientat științific în administrația publică locală nivel I. Deciziile luate la orice etapă de lucru sunt însoțite de vocabular științific administrativ, câpătat în cadrul orelor de la Academie, evaluarea funcționarilor publici angajați în cadrul primăriei, procesul de socializare cu cetățenii comunei se realizează, la fel, după metode și procedee noi învățate în cadrul studiilor de masterat. Foarte important a fost și asimilarea aspectelor legislative și, anume, corectitudinea aplicării anumitor acte legislative pentru soluționarea problemelor.

Aceste cunoștințe m-au ajutat, în mare parte, și la elaborarea și demararea implementării Strategiei de dezvoltare a comunei „Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Mileștii Mici 2021-2026”, realizată cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) ca bază a ridicării calității vieții cetățenilor și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității.

A lucra cu oamenii și pentru oameni înseamnă o chemare a sufletului, înseamnă a fi omul potrivit la locul potrivit, înseamnă ați realiza o viață împlinită.

**Pentru conformitate –
Ion AXENTI**

7 Centre de Informare și Servicii pentru Cetățeni, inaugurate în Republica Moldova

Circa 80 de mii de persoane din 7 localități ale Republicii Moldova vor beneficia de acces rapid, eficient și transparent la serviciile administrative. Programul Comunitatea Mea, un proiect al USAID Moldova în domeniul guvernării locale, a inaugurat Centre de Informare și Servicii pentru Cetățeni (CISC) în incinta primăriilor-partenerare din localitățile: Sângerei Noi, Cărpineni, Soroca, Dondușeni, Călărași, Sîngera și Copceac. Inițiativa este implementată cu susținerea Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională și Slovak Aid.

Scopul inaugurării Centrelor este de a facilita accesul cetățenilor la servicii administrative de calitate prin reducerea timpului de așteptare, sporirea transparenței procesului de eliberare a actelor și reducerea cheltuielilor. Fiecare Centru a fost creat după modelul „ghișeului unic” și va oferi cetățenilor posibilitatea de a depune, în regim online, cereri de perfectare a certificatelor, adeverințelor și permiselor pentru diverse domenii (sociale sau comerciale), reducând timpul necesar pentru obținerea actelor solicitate.

Scott Hocklander, șeful Misiunii USAID Moldova: „Inaugurarea celor șapte noi Centre de Informare și Servicii pentru Cetățeni este rezultatul unui parteneriat dintre Programul Comunitatea Mea al USAID, Slovak Aid și administrațiile publice locale, care își propun să ofere servicii mai transparente, mai eficiente și digitalizate. Investiția USAID și contribuția Slovak Aid prin Programul Comunitatea Mea reprezintă aproximativ 16.000 USD pentru fiecare CISC (în total 112.000 USD), în timp ce autoritățile publice locale au contribuit în medie cu 2.200 USD pentru constitu-

irea fiecărui CISC. Asistența este destinată pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor prin digitalizare, a acorda ajutor autorităților locale pentru ca acestea să răspundă mai mult nevoilor cetățenilor și pentru a elimina corupția.”

Maroš Kramár, responsabil de domeniul cooperării pentru dezvoltare, Ambasada Republicii Slovacia în Republica Moldova: „Rezultatele muncii noastre sunt reprezentate nu doar de Centrele de Informare și Servicii pen-

instruirea reprezentanților autorităților publice locale, cât și pentru pregătirea populației pentru a o cunoaște și utiliza în orice tip de interacțiune.”

Daniel Șerban, directorul Programului Comunitatea Mea: „Împreună cu colegii de la Programul Comunitatea Mea le mulțumim celor 7 primari care au depus mult efort ca să ajungem în acest moment, cel al inaugurării Centrelor de Informare și Servicii pentru Cetățeni. Suntem alături de dumnea-

Galina Guțu, primărita satului Sângerei Noi:

„Ne bucurăm foarte mult că cetățenii din localitatea noastră vor beneficia de servicii mai rapide și mai calitative. La noi sunt eliberate multe certificate pentru că avem o comunitate mare, de circa 5.200 de locuitori. Mulțumim donatorilor, Programului Comunitatea Mea și tuturor celor care ne-au ajutat să facem acest CISC funcțional și comod pentru comunitate.”

Primele 5 centre similare au fost deschise, în anul 2020, în incinta primăriilor Drochia, Strășeni, Ialoveni, Costești și Cimișlia. Astfel, peste 60 de mii de cetățeni beneficiază de acces la servicii administrative de calitate. Pe parcursul primului an de activitate, Centrele au procesat aproape 6 mii de solicitări din partea cetățenilor și a antreprenorilor locali, iar timpul mediu de așteptare pentru soluționarea adresărilor parvenite de la cetățeni a fost redus de la 30 de zile la 9 zile.

Comunitatea Mea este programul principal al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională/USAID în Moldova în domeniul guvernării locale și are scopul de a susține autoritățile publice locale din Moldova în realizarea unei guvernări mai eficiente, mai transparente și mai responsabile față de cetățeni. Implementat de IREX, programul colaborează cu 90 de primării care beneficiază de instruire și asistență tehnică pentru a putea îmbunătăți serviciile publice, implica activ cetățenii în guvernarea locală și dezvolta comunitățile rurale.

Tatiana RUSU,
șef Serviciul de presă,
Programul
Comunitatea Mea

tru Cetățeni, dar și de un proiect ce vizează construcția rețelelor de canalizare. Aceste domenii sunt considerate priorități ale asistenței oferite de Slovak Aid în Republica Moldova.”

Iurie Țurcanu, vice-prim-ministru pentru Digitalizare, Guvernul Republicii Moldova: „O prioritate clară în agenda digitală națională este sporirea accesibilității serviciilor publice. Una dintre direcțiile de activitate a Guvernului pe dimensiunea de digitalizare este modernizarea serviciilor publice locale prin utilizarea tehnologiilor moderne. În acest context, cred că experiența ce va rezulta din activitatea Centrelor de Informare și Servicii pentru Cetățeni va fi una prețioasă și utilă pentru proiectele digitale care vor urma la nivel local. Vom valorifica această experiență atât pentru

voastră și așteptăm să vedem reacțiile beneficiarilor pentru a putea îmbunătăți continuu serviciile Centrelor și pentru a le conecta și cu alte servicii furnizate de Agenția de Guvernare Electronică.”

În cadrul acestor Centre, cetățenii pot depune cereri de perfectare a certificatelor de naștere sau de căsătorie, adeverințelor privind componența familiei, permiselor și autorizațiilor de construcție, cereri de conectare la apeduct și canalizare, extrase din registrul cadastral, note informative etc. Prin diversitatea de servicii oferite, CISC sunt destinate atât cetățenilor, cât și antreprenorilor. Totodată, acestea îmbunătățesc accesibilitatea serviciilor publice, reduc birocrăția și sporesc transparența activității APL, asigurând un sistem de guvernare prietenos.

Parc fotovoltaic inaugurat la Criuleni cu investiții chineze

Cel mai mare parc fotovoltaic din Republica Moldova a fost inaugurat la Criuleni după o investiție de patru milioane de euro din partea Guvernului Chinei. Proiectul are ca scop să asigure cu energie electrică instituțiile publice din raion, alți utilizatori.

Acordul de predare-primire a Parcului fotovoltaic a fost semnat de viceprim-ministru, ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Andrei Spînu, și ambasadorul Republicii Populare Chineze la Chișinău, Yan Wenbin.

Parcul cu o suprafață de opt hectare, are instalate

7.400 de panouri fotovoltaice și 16 invertore. Centrala electrică va permite generarea unei cantități de energie electrică de peste trei milioane kWh pe an, cantitate suficientă pentru a putea acoperi cererea de energie electrică a instituțiilor publice din raionul Criuleni – spitale, școli, grădinițe, clădiri administrative.

Energia verde generată de parcul fotovoltaic de la Criuleni va înlocui energia produsă din carburanți fosili, contribuind astfel la reducerea emisiilor de bi-oxid de carbon cu peste o mie de tone de CO₂ anual.

Pentru operarea parcului fotovoltaic au fost deschise mai multe locuri noi de muncă, iar energia produsă de panourile fotovoltaice va fi comercializată. În funcție de tariful care va fi negociat,

bugetul raionului Criuleni va fi suplinit anual cu circa 3-5 milioane de lei pe an.

**Serviciul de presă al
Ministerului Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale**

Proiecte din raionul Leova, aprobate pentru finanțare, în 2022, din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională

La Leova a fost convocată o ședință de lucru cu beneficiarii proiectelor, pentru care a fost aprobată finanțarea din Fondul Național de Dezvoltare Regională, pentru anul 2022. Scopul ședinței a fost de a informa APL-urile beneficiare despre finanțarea proiectelor pentru anul 2022, pașii care necesită a fi întreprinși și responsabilitățile care le revin acestora atât în cali-

de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) din 01.02.2022 privind finanțarea alocată pentru anul 2022 pentru proiectele de dezvoltare regională. Domnia sa a remarcat că decizia privind aprobarea finanțării pentru anul curent a fost luată după ce, în ședința din 12 ianuarie 2022, Cabinetul de Miniștri a aprobat Documentul Unic de Program (DUP)

finanțare în anul curent, au fost informați privind sumele care le vor fi alocate în 2022, conform Planului anual de finanțare.

Astfel, primăria Tigheci, applicant al proiectului „Construcția apeductelor magistrale largara-Borogani, largara-Tigheci și a rețelilor de apeduct interioare în localitățile Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din raionul Leova”, selectat în cadrul Apelului competitiv al proiectelor de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2023, cu un cost total de peste 35 milioane de lei, a fost informată că va beneficia în 2022 de alocații din FNDR în mărime de peste 6,650 milioane de lei.

Iar primăria Tomai va primi, în decursul anului curent, pentru demararea lucrărilor în cadrul proiectului „Construcția apeductelor interioare în satele Tomai și Sărata-Răzeși, raionul Leova” o alocație în mărime de peste 5.5 milioane de lei, proiectul având un buget total de peste 32 milioane de lei.

Reprezentanților administrațiilor publice locale

din raionul Leova le-a fost adus la cunoștință, de asemenea, că, în anul curent, vor mai fi demarate lucrările de construcție în cadrul proiectului „Construcția apeductului magistral Sărata Nouă - Sărăteni cu conectarea localităților Seliște, Cazangic, Beștemac, Troian, Troița, Vozniseni, Sărăteni, Orac, Ceadîr, Colibabovca și Cneazevca, raionul Leova”, cu un cost total de peste 50 de milioane de lei.

Respectiv, proiectul, al cărui applicant este ADR Sud, a fost selectat în cadrul apelului pe listă și va fi implementat de instituție în limitele alocației de 6.911.822,97 lei, care urmează a fi defalcată din FNDR în acest scop.

În final, partenerii de implementare - APL de nivelurile I și ADR Sud - au convenit asupra acțiunilor ulterioare necesare pentru demararea procesului de implementare a noilor proiecte de dezvoltare regională.

**Luminița NETEDU,
specialist ADR Sud
în comunicare, relații cu
APL și CRD Sud**

tate de aplicanți cât și parteneri. De asemenea, beneficiarilor de proiecte le-au fost aduse la cunoștință prevederile contractelor de finanțare ce urmează a fi semnate în timpul apropiat.

În deschiderea ședinței, directorul interimar al ADR Sud, Ion Pinzari, le-a adus la cunoștință aplicanților Decizia Consiliul Național

2022-2024, care conține lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională, ce urmează să fie finanțate din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), inclusiv și din alte surse de finanțare externă.

Aplicanții din raionul Leova, proiectele cărora au intrat în DUP 2022-2024 și au fost selectate pentru

La finele anului trecut, publicistul Ion Domenico din Cantemir a scos de sub tipar noua sa carte – „Nistru curge, amintirile rămân” (Notograf Prim, Chișinău), carte dedicată aniversării a 30-a a Independenței Republicii Moldova. La propunerea Organizației raionale a veteranilor războiului de la Nistru din 1992, a unui grup de consilieri ai Consiliului raional, s-a decis editarea suplimentară a cărții, pentru a fi distribuită în primăriile raionului, instituțiile educaționale, din domeniul culturii (școala de arte, biblioteci, muzee) din localitățile cantemirene.

În acest context, și redacția noastră a decis să facă o prezentare a acestei lucrări, pentru a reflecta adevărul istoric despre acel război de pe Nistru, de acum 30 de ani.

Carte dedicată aniversării a 30-a a Independenței Republicii Moldova

Noua carte a publicistului Ion Domenico din Cantemir, intitulată „Nistru curge, amintirile rămân” (Editura „Notograf Prim”, 2021) despre războiul de la Nistru din primăvara-vara anului 1992, povestește despre eroii acelui cumplit măcel, declanșat de către forțele secesioniste de la Tiraspol, cu susținerea armatei 14 a Rusiei, în focul căruia au căzut cu moarte de erou și 15 patrioți din localitățile cantemirene.

Eroii războiului de la Nistru, scrie autorul în prefața cărții, au demonstrat cu prisosință că sunt demni continuatori ai înaintașilor lor, ai strămoșilor getodaci, „oameni drepti, cu demnitate și verticalitate, cei mai viteji dintre traci”. Este o carte-memorie despre veteranii războiului din 1992, când tânărul nostru stat a fost pus la grele încercări și ar fi un mare păcat să fie dată uitării acea filă din istoria Republicii Moldova, scrisă cu sânge, eroii acelei confruntări armate, „pentru care-mi vin în memorie versurile:... Căci moarte nu există/Și ce numești tu moarte/E-o viață altfel scrisă/În sfânta firii carte!”.

Volumul de față pune în valoare istoria luptătorilor-patrioți din raionul Cantemir care s-au jertfit pentru independența statului nostru.

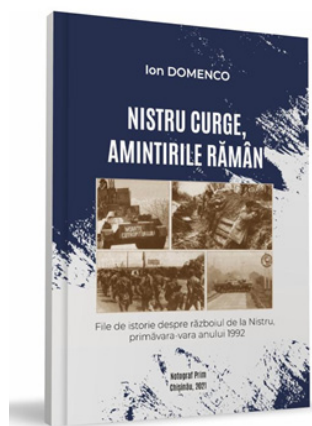
„Fitul”, care a declanșat conflictul de pe Nistru, scrie Ion Domenico, a fost „aprins” în anul 1990 din perspectiva unirii Republicii Moldova cu România, trecerea la alfabetul latin, adoptarea Tricolorului și

Stemei de stat a R. Moldova, refuzul Chișinăului de a oficializa limba rusă. În septembrie ’90, Tiraspolul a proclamat „independența” regiunii, iar la 2 martie 1992 a început războiul. Efective ale gărzii transnistrene și unități de cazaci, sosiți din regiunile Rusiei, au atacat postul de poliție din Dubăsari. O mână de oameni din Dubăsari, sprijiniți de grupuri de polițiști și de voluntari de dincoace de Nistru, s-au opus cazacilor și secesioniștilor rusefoni. De aici se declanșează un război, un adevărat război între tânără armată din Republica Moldova și trupele ruse staționate în Transnistria, evenimente tragice pentru tânărul nostru stat, fals interpretate și până astăzi de așa ziși istorici-moldoveniști.

Cartea are o valoare istorică incontestabilă și incomensurabilă datorită conținutului alcătuit din istorii veridice despre război, documente, fapte scoase la lumină din alte publicații, din arhivele militare, amintirile veteranilor, portretele celor 15 eroi căzuți în luptele pentru independență și integritatea teritorială a țării, însoțite de scurte date biografice și descrieri despre locul și ultima luptă, care le-a curmat viața, dar și mai multe poze din tranșeele de la Nistru, secvențe ale veteranilor, care cinstesc memoria camarazilor de arme.

Volumul de față reprezintă o importantă sursă pentru alți scriitori de a prezenta curajul și eroismul celor care au luptat la Nistru, așa cum au făcut-o eroii din

raionul Cantemir, de unde, într-un număr foarte mare, s-au jertfit pentru integritatea Republicii Moldova. Meritul autorului constă în faptul că pune în valoare numele tuturor cantemirenilor care și-au dat viața pentru Patrie.

Pe 2 martie 2022, se împlinesc 30 de ani de la declanșarea războiului de pe Nistru pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Un conflict armat care a durat câteva luni, dar soldat cu mari pierderi de vieți omenești, case ruinate, familii despărțite de către separatiștii, susținuți deschi de armata Rusiei. Desprinsă de curând de fosta URSS, Republica Moldova nu avea armată, așa că autoritățile de la Chișinău au fost nevoite să riposteze cu trupe de polițiști și militari în rezervă. De cealaltă parte, au luptat cazaci, voluntari ruși și ucraineni, dar și diverși mercenari, în special, foști pușcăriași recidiviști, care nu au avut milă de populația din teritoriu. Un important rol în război l-a jucat armata a

14-a rusă, cu un efectiv de peste șase mii de militari, ofițerii ruși fiind implicați nemijlocit în lupte. Mai mult, secesioniștii transnistreni au folosit armament din depozitele rusești.

De menționat că, autorul a dedicat eroilor căzuți în lupte și o poezie proprie, care se termină cu următorul catren: „...În flori și jerbe astăzi monumente/Cu chipul drag și scump din poze vechi:/Ce tineri ieri!Acuma doar portrete.../-Vie-amintirea lor: în veci de veci!”.

Regretabil rămâne faptul că până în prezent unități militare rusești și muniții continuă să se afle pe teritoriul Republicii Moldova din stânga Nistrului, deși despre necesitatea retragerii acestora partea rusă a făcut promisiuni în repetate rânduri.

În amintirea celor care au pierit în acel război pentru apărarea integrității și suveranității Republicii Moldova, a limbii române și a tradițiilor strămoșești, ziua de 2 martie a fost decretată de Chișinău drept Ziua Memoriei și a Recunoștinței, fapt menționat, în finalul cărții, în Mesajul Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, la 2 martie 2021.

În final, vă îndemn să lecturați această carte-memorie, care constituie un pios omagiu și o profundă recunoștință apărătorilor Independenței și integrității teritoriale a țării, care la 27 august 2021 a marcat 30 ani de Independență.

Ion GHELEȚCHI,
doctor, conferențiar
universitar, prorector
al Universității de Stat
„B.P.Hasdeu” din Cahul

Mărțișoare confecționate de voluntari pentru a susține persoanele incurabil bolnave

Luna lui Mărțișor este nu numai luna reînvierii naturii, dar și a speranțelor celor suferinzi de a fi susținuți și îngrijiți pentru a suporta mai lesne bolile fizice și sufletești. În acest sens, mărțișoarele semnifică acele speranțe care le ușurează viața, ele devenind misiunea nobilă a voluntarilor organizației britanice Hospice of Hope Moldova, care confecționează aceste mărțișoare și le vând pentru a ajuta persoanele care suferă de boli incurabile în fază terminală.

Donățiile oferite de voluntarii Hospice of Hope Moldova constituie o susținere importantă materială și morală pentru bolnavii din mai multe raioane ale țării de a beneficia în continuare de îngrijire paliativă. Voluntarii organizației britanice sunt foarte entuziasmați pentru nobila activitate de susținere a persoanelor cu dizabilități, îndeosebi, acum, de Mărțișor, învierea naturii, după cum singuri mărturisesc.

Reprezentanții organizației Hospice of Hope în Republica Moldova au menționat că prin această cauză nobilă pot ajuta cât mai multe persoane vulnerabile din țara noastră. Procesul este migălos și necesită o atenție sporită, dar tinerii sunt bucuroși că prin munca lor pot aduce primăvara în sufletele celor suferinzi. După cum au precizat reprezentanții organizației

britanice, numărul comenziilor pentru confecționarea mărțișoarelor au fost, anul acesta, destul de mari, peste 10 mii, și ca rezultat prin confecționarea unui mare număr de mărțișoare au fost acumulate mai multe fonduri pentru organizație și, respectiv, susținute mai multe persoane malade. În baza acestor fonduri

echipele organizației prestează servicii de îngrijiri paliative, pentru adulți și copii, care se află în stare terminală de boală și au nevoie de aceste îngrijiri.

Astfel, potrivit organizatorilor, prin activitatea rețelei Hospice of Hope Moldova sunt ajutați pacienții cu boli incurabile din raioanele Orhei, Soroca, Cahul,

Taraclia și Ocnița.

Misiunea nobilă de confecționare a mărțișoarelor pentru a acumula mijloace financiare întru susținerea bolnavilor se află la a cincea ediție, având genericul „Doar împreună putem readuce speranța și da culoare zilelor celor care se confruntă cu o boală nemiloasă”. Anual, organizația britanică Hospice of Hope Moldova ajută peste 600 de pacienți. În Republica Moldova, aproximativ 25 de mii de bolnavi incurabili au nevoie de îngrijiri paliative.

NOTĂ. Hospices of Hope este o organizație Britanică de caritate care a dedicat mai bine de 30 de ani dezvoltării eficiente și active a Serviciilor de Îngrijire Paliativă în Sud-Estul Europei. Prezentă în Republica Moldova încă din 2008, Hospices of Hope Moldova dezvoltă activ, începând cu 2017, Rețeaua Națională de Servicii de Îngrijire Paliativă Hospices of Hope – prima de acest gen din țară.

Ion CHIRIAC

Abonarea 2022

Continuă abonarea pentru anul 2022 la revista științifico-metodică trimestrială „**ADMINISTRAREA PUBLICĂ**” și la ziarul „**FUNCȚIONARUL PUBLIC**,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „**Administrarea Publică**” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

6 luni - 84 lei; 12 luni - 168 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „**Funcționarul Public**” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

6 luni - 78 lei; 12 luni - 156 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef Direcție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana BARDUC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Tiraj: 320 ex.

Bun de tipar 28.02.2022

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

Tipografia CEP USM

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică